

Орел Анна Миколаївна доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, <https://orcid.org/0000-0003-0823-3346>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Анотація. У статті досліджено академічну доброчесність як важливу складову професійної культури майбутнього фахівця в умовах трансформації сучасної системи освіти, цифровізації науково-освітнього середовища та посилення вимог до якості професійної підготовки кадрів. Обґрунтовано, що академічна доброчесність виступає не лише етичним принципом освітньої діяльності, а й стратегічним чинником формування відповідального, компетентного та конкурентоспроможного спеціаліста, здатного діяти відповідно до професійних стандартів, норм академічної етики та принципів соціальної відповідальності. Проаналізовано сутність поняття академічної доброчесності, її основні складові, а також їх взаємозв'язок із формуванням професійної культури особистості. Визначено, що дотримання принципів академічної доброчесності сприяє розвитку критичного мислення, наукової етики, інформаційної культури, відповідального ставлення до результатів інтелектуальної діяльності та формуванню навичок самостійного професійного зростання. Особливу увагу приділено ролі закладів вищої освіти у формуванні культури академічної доброчесності через освітні програми, інституційні політики, механізми запобігання академічним порушенням, розвиток цифрової грамотності та інтеграцію етичних стандартів у професійну підготовку здобувачів освіти. Розглянуто сучасні виклики забезпечення академічної доброчесності, зокрема поширення плагіату, несанкціонованого використання інформації, академічного шахрайства в умовах дистанційного навчання та активного застосування цифрових технологій. Доведено, що формування академічної доброчесності має системний характер і передбачає комплексний підхід, який поєднує освітні, організаційні, методичні та культурно-ціннісні компоненти. Акцентовано необхідність розвитку внутрішньої мотивації студентів до дотримання етичних норм, підвищення рівня їхньої академічної відповідальності та формування усвідомленої професійної ідентичності. Академічна доброчесність є фундаментальною основою професійної культури майбутнього фахівця, визначає якість його професійної діяльності, рівень

ISSN 2786-6025 Online

довіри до результатів роботи та здатність ефективно функціонувати в сучасному науковому, освітньому й професійному середовищі. Її інтеграція в систему професійної підготовки сприяє підвищенню якості освіти, розвитку інноваційного потенціалу суспільства та зміцненню репутації освітніх і наукових інституцій.

Ключові слова: академічна доброчесність, професійна культура, майбутній фахівець, вища освіта, якість освіти, професійна підготовка, освітнє середовище, цифрова освіта.

Orel Anna Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of marketing, Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine, 01011, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-0823-3346>

ACADEMIC INTEGRITY AS A COMPONENT OF THE PROFESSIONAL CULTURE OF A FUTURE SPECIALIST

Abstract. The article examines academic integrity as an important component of the professional culture of a future specialist in the context of the transformation of the modern education system, the digitalization of the scientific and educational environment, and the strengthening of requirements for the quality of professional training. It is substantiated that academic integrity is not only an ethical principle of educational activity, but also a strategic factor in the formation of a responsible, competent, and competitive specialist who is able to act in accordance with professional standards, norms of academic ethics, and principles of social responsibility. The essence of the concept of academic integrity, its main components (honesty, trust, justice, responsibility, respect, transparency), as well as their relationship with the formation of a professional culture of the individual are analyzed. It is determined that adherence to the principles of academic integrity contributes to the development of critical thinking, scientific ethics, information culture, a responsible attitude to the results of intellectual activity, and the formation of skills for independent professional growth. Particular attention is paid to the role of higher education institutions in forming a culture of academic integrity through educational programs, institutional policies, mechanisms for preventing academic misconduct, the development of digital literacy and the integration of ethical standards into the professional training of education seekers. Modern challenges in ensuring academic integrity are considered, in particular the spread of plagiarism, unauthorized use of information, academic fraud in distance learning and the active use of digital technologies. It is proven that the formation of academic integrity is systemic in nature and involves a comprehensive approach that combines educational, organizational, methodological and cultural-value components. The

need to develop students' internal motivation to comply with ethical norms, increase their level of academic responsibility and form a conscious professional identity is emphasized. Academic integrity is the fundamental basis of the professional culture of a future specialist, determines the quality of his professional activity, the level of trust in the results of his work and the ability to function effectively in a modern scientific, educational and professional environment. Its integration into the professional training system contributes to improving the quality of education, developing the innovative potential of society, and strengthening the reputation of educational and scientific institutions.

Keywords: academic integrity, professional culture, future specialist, higher education, quality of education, professional training, educational environment, digital education.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти, цифровізації освітнього середовища та зростання вимог до професійної компетентності фахівців особливої актуальності набуває проблема забезпечення академічної доброчесності як фундаментальної складової професійної культури майбутніх спеціалістів. Поширення інформаційно-комунікаційних технологій, доступність цифрових ресурсів, дистанційні формати навчання та інтенсифікація освітнього процесу водночас створюють нові можливості для професійного розвитку і підвищують ризики академічних порушень, зокрема плагіату, несанкціонованого використання інформації, фальсифікації результатів навчальної та наукової діяльності. Недостатній рівень сформованості академічної культури у здобувачів освіти може негативно впливати на якість професійної підготовки, формування етичних цінностей, відповідальності та конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку праці. Водночас сучасна освітня практика потребує системного осмислення ролі академічної доброчесності не лише як нормативної вимоги, а як ключового чинника становлення професійної культури, розвитку критичного мислення, інформаційної відповідальності та етичної поведінки у професійній діяльності. Виникає необхідність комплексного дослідження академічної доброчесності як складової професійної культури майбутнього фахівця, визначення її впливу на якість освіти та обґрунтування ефективних механізмів формування культури академічної відповідальності у системі вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження взаємозв'язку освіти, професійної культури та економічного розвитку здійснили й українські вчені-економісти. Зокрема, В. Геєць у своїх працях акцентує увагу на ролі людського капіталу, інституційної довіри та якості освіти як ключових чинників сталого соціально-економічного розвитку, що безпосередньо пов'язано з формуванням академічної доброчесності.

О. Грішнова досліджує проблеми розвитку людського капіталу, соціальної відповідальності та якості освіти, підкреслюючи, що професійна етика та академічна культура є важливими передумовами конкурентоспроможності фахівців і ефективності економічної системи. Питання професійної культури, інноваційного розвитку та якості підготовки кадрів висвітлюються також у працях А. Колота, який розглядає соціально-трудові відносини, корпоративну етику та відповідальність як фундамент формування сучасного професіонала. Дослідження Т. Боголіб присвячені економіці освіти, фінансовому забезпеченню її якості та підвищенню ефективності функціонування закладів вищої освіти, що включає питання академічних стандартів і етичних норм. Окремі аспекти формування професійної компетентності та культури майбутніх фахівців у контексті економічних трансформацій розглядаються у працях С. Кваші, П. Саблука, М. Маліка та інших українських економістів, які досліджують розвиток економіки, управління людськими ресурсами та професійну підготовку кадрів у сучасних умовах. Їхні підходи підкреслюють важливість поєднання професійних знань із етичними стандартами та відповідальною поведінкою як передумови ефективної економічної діяльності. Водночас аналіз наукових публікацій свідчить, що питання академічної доброчесності переважно розглядається у педагогічному або нормативно-правовому аспекті, тоді як її економічний вимір, зокрема вплив на якість людського капіталу, репутаційний капітал освітніх інституцій і професійну культуру майбутніх фахівців, що потребує подальшого комплексного дослідження.

Мета статті - є дослідження сутності академічної доброчесності як важливої складової професійної культури майбутнього фахівця, обґрунтування її ролі у формуванні якісної професійної підготовки, розвитку етичних стандартів професійної діяльності та підвищенні конкурентоспроможності випускників у сучасних соціально-економічних умовах, а також визначення напрямів формування та підтримки культури академічної відповідальності в системі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасна система вищої освіти перебуває у стані глибокої трансформації, зумовленої процесами глобалізації, цифровізації, інтеграції освітніх і наукових просторів та підвищенням вимог до якості професійної підготовки фахівців. У цих умовах академічна доброчесність набуває особливого значення як базовий принцип організації освітньої і наукової діяльності, що визначає рівень професійної культури майбутнього спеціаліста, його здатність до відповідальної професійної поведінки та дотримання етичних стандартів у подальшій трудовій діяльності. Академічна доброчесність охоплює сукупність морально-етичних принципів і норм, які регулюють навчальну, наукову та професійну діяльність, зокрема чесність,

відповідальність, повагу до інтелектуальної власності, прозорість результатів досліджень і недопущення академічних порушень. Її формування у процесі професійної підготовки сприяє розвитку критичного мислення, самостійності, наукової культури та здатності до прийняття етично виважених рішень у професійній діяльності. Цифровізація науково-освітнього середовища істотно змінює підходи до навчання та досліджень, відкриваючи доступ до великого обсягу інформаційних ресурсів, цифрових платформ і технологій дистанційного навчання. Водночас це створює нові виклики для забезпечення академічної доброчесності, зокрема зростання ризиків плагіату, недоброчесного використання інформації, фальсифікації результатів досліджень та академічного шахрайства. Тому важливо формувати у здобувачів освіти не лише знання щодо академічних норм, а й стійкі етичні установки та цифрову інформаційну культуру. Прогрес залежить від якості та рівня освіченості людства. [1].

У контексті посилення вимог до якості професійної підготовки кадрів академічна доброчесність виступає чинником підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Роботодавці дедалі більше звертають увагу не лише на професійні компетентності, а й на рівень відповідальності, доброчесності, здатності працювати з інформацією та дотримуватися професійної етики. Порушення академічної доброчесності у процесі навчання можуть негативно впливати на формування професійних навичок і знижувати довіру до кваліфікації фахівця. Важлива роль у формуванні культури академічної доброчесності належить закладам вищої освіти, які мають забезпечувати відповідне освітнє середовище, впроваджувати інституційні політики доброчесності, використовувати сучасні технології контролю якості навчання та стимулювати розвиток академічної відповідальності здобувачів освіти. Ефективним є поєднання нормативних механізмів із просвітницькою роботою, формуванням ціннісних орієнтирів і розвитком культури наукової етики.

Академічна доброчесність виступає невід'ємною складовою професійної культури майбутнього фахівця, забезпечує якість освіти, сприяє формуванню відповідального спеціаліста та підвищує рівень довіри до результатів його професійної діяльності. Її системне впровадження у процес професійної підготовки є важливою передумовою розвитку сучасної освіти, науки та економіки знань. Академічна доброчесність виступає не лише етичним принципом освітньої діяльності, а й стратегічним чинником формування відповідального, компетентного та конкурентоспроможного фахівця. Вона забезпечує дотримання норм чесності, прозорості та відповідальності у процесі навчання, наукових досліджень і професійної підготовки, сприяючи формуванню культури інтелектуальної праці та поваги до результатів чужої діяльності. Дотримання принципів академічної доброчесності стимулює розвиток

критичного мислення, самостійності у здобутті знань і навичок, а також підвищує якість освітніх результатів. Крім того, вона формує основу професійної етики майбутнього спеціаліста, адже звички відповідального ставлення до інформації, коректного використання джерел і чесного виконання завдань трансформуються у професійну діяльність. Фахівець, який дотримується принципів академічної етики, здатний ефективно працювати в умовах сучасної економіки знань, приймати обґрунтовані рішення, діяти відповідно до міжнародних стандартів професійної поведінки та підтримувати репутацію як власну, так і організації, яку представляє. В програмі конфліктологічної підготовки майбутніх фахівців необхідно піднімати питання, що пов'язані із виникненням і причинною зумовленістю конфліктів, а також із психологічними особливостями управління ними[2].

Тому, академічна доброчесність виступає важливим інструментом формування соціально відповідального та конкурентоспроможного спеціаліста, оскільки забезпечує не лише якісну освіту, а й формує ціннісні орієнтири, необхідні для професійної реалізації, наукової діяльності та успішної інтеграції у глобальний професійний простір.

Академічна доброчесність є фундаментальним принципом функціонування освітнього та наукового середовища, що визначає систему етичних норм, правил і цінностей, яких повинні дотримуватися учасники освітнього процесу під час навчальної, науково-дослідної та професійної діяльності. Вона передбачає чесність у здобутті знань, відповідальне ставлення до результатів власної інтелектуальної праці, повагу до авторських прав та недопущення будь-яких форм академічного шахрайства. У сучасних умовах академічна доброчесність розглядається не лише як вимога освітніх стандартів, а як важливий чинник формування професійної культури майбутнього фахівця. До основних складових академічної доброчесності належать чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і прозорість. Чесність проявляється у самостійному виконанні навчальних і наукових завдань, відмові від плагіату, фальсифікації чи списування. Довіра формується через відкритість та об'єктивність оцінювання результатів навчання, що сприяє створенню позитивного академічного середовища. Справедливість передбачає рівні умови для всіх учасників освітнього процесу, а повага - визнання інтелектуального внеску інших дослідників та коректне використання джерел інформації.

Відповідальність і прозорість забезпечують усвідомлення наслідків власних дій і дотримання встановлених стандартів академічної поведінки.

Зазначені складові безпосередньо пов'язані з формуванням професійної культури особистості. У процесі навчання майбутній фахівець засвоює не лише професійні знання та навички, а й етичні стандарти діяльності, які згодом трансформуються у професійну поведінку. Дотримання принципів академічної

доброчесності сприяє розвитку відповідальності, дисциплінованості, критичного мислення, інформаційної культури та здатності до самостійного прийняття рішень. Саме ці якості визначають рівень професійної культури спеціаліста та його конкурентоспроможність на ринку праці. Становлення етичних орієнтирів майбутнього фахівця, сприяє підвищенню якості освіти та створює підґрунтя для ефективної професійної діяльності, що відповідає сучасним стандартам академічної та професійної етики. Дотримання принципів академічної доброчесності відіграє важливу роль у розвитку ключових професійних та особистісних компетентностей здобувачів освіти. Насамперед це сприяє формуванню критичного мислення, оскільки необхідність самостійного виконання навчальних і наукових завдань спонукає до аналізу інформації, оцінювання її достовірності, аргументованого викладу власної позиції та здатності робити обґрунтовані висновки. Такий підхід забезпечує глибше засвоєння знань і розвиток аналітичних здібностей, необхідних у подальшій професійній діяльності.

Водночас академічна доброчесність є основою становлення наукової етики, що передбачає відповідальне ставлення до результатів досліджень, дотримання авторського права, коректне цитування джерел і недопущення фальсифікації чи маніпулювання даними. Це формує у майбутнього фахівця розуміння стандартів професійної поведінки та сприяє зміцненню довіри до наукових і професійних результатів. Важливим аспектом є також розвиток інформаційної культури, що включає навички пошуку, критичного відбору, аналізу та етичного використання інформаційних ресурсів. У сучасному цифровому середовищі це набуває особливої актуальності, адже здатність працювати з інформацією відповідально та коректно є необхідною умовою професійної компетентності.

Дотримання принципів академічної доброчесності формує відповідальне ставлення до результатів інтелектуальної діяльності та стимулює навички самостійного професійного зростання.

Усвідомлення цінності власної праці, необхідності постійного саморозвитку та дотримання етичних стандартів сприяє формуванню зрілої професійної позиції, готовності до безперервного навчання та адаптації до вимог сучасного професійного середовища.

Заклади вищої освіти відіграють ключову роль у формуванні культури академічної доброчесності, оскільки саме вони створюють інституційне середовище, у якому відбувається професійне становлення майбутніх фахівців. Системна інтеграція принципів академічної доброчесності в освітній процес сприяє формуванню етичних цінностей, відповідального ставлення до навчання та наукової діяльності, а також розвитку професійної культури особистості.

Важливим інструментом є включення питань академічної доброчесності до освітніх програм. Викладання академічного письма, методології наукових досліджень та основ академічної етики забезпечує формування навичок коректного використання джерел, критичного аналізу інформації та самостійного виконання дослідницьких завдань. Такий підхід сприяє підвищенню якості освіти та розвитку наукової культури здобувачів. Не менш значущим є формування інституційної політики академічної доброчесності. Прийняття кодексів честі, положень про запобігання академічним порушенням і створення етичних комісій забезпечує чітке регламентування стандартів академічної поведінки. Це формує довіру між учасниками освітнього процесу та сприяє підтриманню високих стандартів академічної культури.

Особливу роль відіграють механізми запобігання академічним порушенням, зокрема використання антиплагіатних систем, прозорих процедур оцінювання та профілактичної роботи зі здобувачами освіти. Вони дозволяють мінімізувати випадки академічної недоброчесності та формують усвідомлення відповідальності за результати інтелектуальної діяльності. У сучасних умовах цифровізації освіти важливим напрямом діяльності закладів вищої освіти є розвиток цифрової грамотності. Навички ефективного пошуку інформації, критичного оцінювання джерел, роботи з науковими базами даних і цифровими інструментами забезпечують формування інформаційної культури та відповідального використання інформаційних ресурсів. Інтеграція етичних стандартів у професійну підготовку сприяє формуванню професійної ідентичності майбутнього фахівця. Поєднання професійних знань із нормами етичної поведінки дозволяє забезпечити підготовку компетентних спеціалістів, здатних діяти відповідально, дотримуватися професійних стандартів та підтримувати репутацію організації і професійної спільноти. Системна діяльність закладів вищої освіти щодо формування академічної доброчесності є важливою передумовою розвитку якісної освіти, підвищення наукової культури та підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти в умовах сучасного професійного середовища (табл.1).

Таблиця 1

Основні напрями формування академічної доброчесності у ЗВО

Напрямок діяльності ЗВО	Основний зміст	Інструменти реалізації	Очікуваний результат
Освітні програми	Інтеграція принципів академічної доброчесності у зміст дисциплін та освітніх компонентів	Курси з академічного письма, методології досліджень, академічної етики; тренінги та семінари	Формування у здобувачів системних знань про академічну етику та відповідальність

Напрямок діяльності ЗВО	Основний зміст	Інструменти реалізації	Очікуваний результат
Інституційні політики	Розроблення внутрішніх нормативних документів щодо академічної доброчесності	Кодекси честі, положення про академічну доброчесність, етичні комісії	Створення прозорого освітнього середовища та єдиних стандартів поведінки
Механізми запобігання порушенням	Попередження плагіату, фальсифікацій, списування та інших академічних порушень	Антиплагіатні системи, процедури перевірки робіт, дисциплінарні заходи	Зниження рівня академічних порушень і підвищення якості наукових робіт
Розвиток цифрової грамотності	Формування навичок роботи з цифровими ресурсами та інформацією	Навчання інформаційній грамотності, роботі з базами даних, цифровими платформами	Відповідальне використання інформації та розвиток інформаційної культури
Інтеграція етичних стандартів у професійну підготовку	Поєднання професійної освіти з етичними нормами діяльності	Кейси професійної етики, практичні тренінги, наукові проекти	Формування професійної культури та відповідальної професійної поведінки

Джерело: розроблено автором

Формування академічної доброчесності має системний характер і потребує комплексного підходу, що охоплює освітні, організаційні, методичні та культурно-ціннісні складові. Такий підхід забезпечує не лише формальне дотримання правил академічної поведінки, а й формування стійких етичних установок, які інтегруються у професійну діяльність майбутніх фахівців.

Освітній компонент передбачає включення принципів академічної доброчесності до освітніх програм, навчальних дисциплін та наукової підготовки здобувачів освіти. Вивчення академічного письма, методології наукових досліджень і норм наукової етики сприяє формуванню навичок самостійного пошуку інформації, критичного мислення та коректного використання джерел. Це створює основу для якісної освітньої та наукової діяльності. Організаційний компонент полягає у формуванні інституційного середовища, що підтримує принципи академічної доброчесності. Розроблення внутрішніх нормативних документів, функціонування етичних комісій,

ISSN 2786-6025 Online

впровадження процедур перевірки академічних робіт і забезпечення прозорості оцінювання створюють умови для дотримання академічних стандартів та підвищення довіри до результатів освітньої діяльності. Методичний компонент передбачає розроблення рекомендацій і стандартів щодо виконання навчальних і наукових робіт. Наявність чітких вимог до цитування, оформлення досліджень та використання інформаційних джерел сприяє підвищенню якості академічних матеріалів і запобігає виникненню порушень через недостатню обізнаність здобувачів освіти. Культурно-ціннісний компонент пов'язаний із формуванням етичних переконань, професійної відповідальності та поваги до інтелектуальної власності. Популяризація принципів академічної культури, проведення освітніх заходів, дискусій і наукових семінарів сприяє усвідомленню важливості академічної доброчесності як складової професійної культури особистості.

Системний підхід до формування академічної доброчесності дозволяє забезпечити комплексний розвиток професійної культури здобувачів освіти. Поєднання освітніх, організаційних, методичних і культурно-ціннісних компонентів сприяє формуванню відповідального, компетентного та етично орієнтованого фахівця, здатного ефективно діяти у сучасному академічному та професійному середовищі (табл.2).

Таблиця 2

Комплексний підхід до формування академічної доброчесності

Компонент формування академічної доброчесності	Сутність компонента	Основні інструменти реалізації	Очікуваний ефект
Освітній	Інтеграція принципів академічної доброчесності у зміст освітнього процесу та навчальних дисциплін	Курси з академічного письма, методології досліджень, етики науки; тренінги, інтерактивні заняття	Формування знань про академічну етику, розвиток навичок самостійної інтелектуальної діяльності
Організаційний	Створення інституційних умов для дотримання академічної доброчесності	Кодекси честі, внутрішні положення, етичні комісії, антиплагіатні процедури	Підвищення рівня академічної відповідальності та прозорості освітнього середовища

Компонент формування академічної доброчесності	Сутність компонента	Основні інструменти реалізації	Очікуваний ефект
Методичний	Розроблення методичних рекомендацій і стандартів академічної роботи	Методичні посібники, рекомендації щодо цитування, стандарти оформлення наукових робіт	Підвищення якості наукових і навчальних матеріалів
Культурно-ціннісний	Формування етичних цінностей, відповідального ставлення до інтелектуальної праці	Популяризація академічної культури, просвітницькі заходи, професійні дискусії	Формування стійких етичних орієнтирів і професійної культури

Джерело: розроблено автором

Необхідність розвитку внутрішньої мотивації студентів до дотримання етичних норм зумовлена сучасними вимогами до професійної підготовки фахівців, що передбачають не лише набуття знань і компетентностей, а й формування відповідального ставлення до результатів власної інтелектуальної діяльності.

Саме внутрішня, а не формально регламентована мотивація забезпечує свідоме дотримання принципів академічної доброчесності, сприяє розвитку самодисципліни, критичного мислення та готовності до безперервного професійного самовдосконалення. У цьому контексті важливого значення набуває формування усвідомленої професійної ідентичності, коли здобувач освіти розглядає академічну етику як невід'ємну складову майбутньої професійної діяльності.

Підвищення рівня академічної відповідальності студентів передбачає формування розуміння значущості чесності, об'єктивності та відповідальності у навчальній і науковій діяльності. Усвідомлення наслідків академічних порушень, зокрема втрати довіри до результатів досліджень або професійної репутації, сприяє формуванню відповідальної поведінки та готовності діяти відповідно до встановлених етичних стандартів. Це, у свою чергу, позитивно впливає на якість освітнього процесу, підвищує рівень наукової культури та забезпечує формування професійно зрілих фахівців.

Академічна доброчесність виступає фундаментальною основою професійної культури майбутнього спеціаліста, оскільки визначає стандарти його професійної діяльності, рівень довіри до отриманих результатів і здатність ефективно взаємодіяти в науковому та професійному середовищі. Дотримання принципів академічної етики сприяє формуванню репутаційного капіталу фахівця, розвитку його професійної автономії та готовності до відповідального прийняття рішень. Інтеграція принципів академічної доброчесності у систему професійної підготовки має стратегічне значення для підвищення якості освіти. Вона забезпечує формування компетентностей, необхідних для здійснення інноваційної діяльності, розвитку наукового потенціалу та конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Крім того, поширення культури академічної доброчесності сприяє зміцненню довіри до освітніх і наукових інституцій, підвищенню їхньої репутації та інтеграції у міжнародний науково-освітній простір.

Розвиток внутрішньої мотивації студентів до дотримання етичних норм, формування академічної відповідальності та професійної ідентичності є необхідною передумовою становлення професійної культури майбутнього фахівця. Академічна доброчесність у цьому процесі виступає ключовим чинником забезпечення якості освіти, розвитку інноваційного потенціалу суспільства та підвищення ефективності функціонування освітніх і наукових інституцій. Підтримка принципів академічної чесності у навчальному закладі є потужним механізмом правового виховання, важливим кроком до розбудови демократії, правової держави та правового суспільства[7].

Висновки. Академічна доброчесність виступає ключовою складовою професійної культури майбутнього фахівця та важливим чинником забезпечення якості вищої освіти. Її формування має системний характер і передбачає комплексну взаємодію освітніх, організаційних, методичних і культурно-ціннісних компонентів, спрямованих на розвиток етичної свідомості, академічної відповідальності та професійної ідентичності здобувачів освіти. Дотримання принципів академічної доброчесності сприяє розвитку критичного мислення, інформаційної культури, наукової етики та навичок самостійного професійного зростання.

Водночас інтеграція академічної доброчесності у систему професійної підготовки забезпечує підвищення довіри до результатів освітньої та наукової діяльності, зміцнення репутації освітніх і наукових інституцій та формування конкурентоспроможних фахівців, здатних діяти відповідально в сучасному професійному середовищі. Розвиток культури академічної доброчесності є необхідною передумовою підвищення якості освіти, розвитку інноваційного потенціалу суспільства та ефективної інтеграції національної освітньої системи у глобальний науково-освітній простір.

В умовах війни та системних енергетичних криз, що супроводжуються блекаутами, проблема академічної доброчесності набуває особливої актуальності, оскільки освітній процес функціонує в нестабільному середовищі, яке створює додаткові виклики для здобувачів освіти та викладачів. Перебої з електропостачанням, обмежений доступ до інтернету, психологічне навантаження, вимушена мобільність студентів та викладачів можуть впливати на якість навчання і наукової діяльності. Водночас саме в таких умовах академічна доброчесність стає важливим показником професійної зрілості, відповідальності та етичної стійкості майбутніх фахівців. Важливого значення дотримання принципів академічної доброчесності в умовах війни, що передбачає не лише формальне виконання освітніх вимог, а й усвідомлене ставлення до власної професійної підготовки. Студенти, які демонструють чесність у навчанні, відповідальність за результати інтелектуальної діяльності та повагу до авторського права навіть у складних обставинах, формують основу своєї професійної культури. Особливого значення набуває роль закладів вищої освіти у підтримці академічної доброчесності під час війни та енергетичних криз. ЗВО мають адаптувати освітні технології, забезпечувати гнучкі форми навчання, розвивати цифрову грамотність студентів, а також формувати етичне освітнє середовище, що враховує складні життєві обставини здобувачів освіти. Важливо поєднувати вимоги академічної етики з гуманістичним підходом, підтримкою психологічної стійкості студентів і створенням умов для чесного виконання навчальних і наукових завдань. У кризових умовах безпосередньо пов'язана з формуванням професійної відповідальності та громадянської позиції майбутніх фахівців. Вона сприяє усвідомленню значення достовірної інформації, об'єктивності досліджень, соціальної відповідальності науки та освіти у процесах відновлення країни. Саме чесність, відповідальність і професійна етика стають основою довіри до спеціалістів у післявоєнний період.

В умовах війни та блекаутів академічна доброчесність виступає не лише елементом освітньої політики, а важливим чинником формування професійної культури, стійкості та соціальної відповідальності майбутніх фахівців. Її дотримання забезпечує збереження якості освіти, підтримує довіру до освітніх і наукових інституцій та створює підґрунтя для підготовки компетентних спеціалістів, здатних ефективно діяти в умовах кризових викликів і брати участь у відновленні та розвитку суспільства.

Література:

1. Кремень В. Інноваційна людина як мета сучасної освіти. Філософія освіти. 2013. № 1. С. 7-22.
2. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. К.: ДП "Інформ.-аналіт. агенство", 2012. 200 с.

3. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: Монографія. За ред. В.А.Ковальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 204 с.

4. Гарань Н., Замороцька В. Soft skills як складник підготовки майбутнього фахівця у закладі вищої освіти. *Grail of Science*. 2023. № 28. С. 328-331.

5. Коркішко О., Дрига А., Онищенко Р. Зміст та складові soft skills особистості майбутнього викладача. Гуманізація навчально-виховного процесу. 2024. Вип. 2 (106). С. 16-24.

6. Мірошник С. І. Професійний розвиток педагога: сучасні підходи. Народна освіта. 2016. № 2. С. 13-18.

7. Калиновський Ю. Ю. Академічна чесність як чинник правового виховання студентської молоді. Гілея. 2012. Вип. 63. С. 477-482.

References:

1. Kremen, V. (2013). Innovatsiina liudyna yak meta suchasnoi osvity [Innovative person as the goal of modern education]. *Filosofii osvity – Philosophy of Education*, 1, 7-22 [in Ukrainian].

2. Kokun, O.M. (2012). *Psykhologhiia profesiinoho stanovlennia suchasnoho fakhivtsia* [Psychology of professional formation of a modern specialist]. Kyiv: DP «Informatsiino-analitychne ahentstvo» [in Ukrainian].

3. Kovalchuk, V.A. (Ed.). (2011). *Profesiinyi samorozvytok maibutnoho fakhivtsia* [Professional self-development of a future specialist]. Zhytomyr: ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].

4. Haran, N., & Zamorotska, V. (2023). Soft skills yak skladnyk pidhotovky maibutnoho fakhivtsia u zakladi vyshchoi osvity [Soft skills as a component of training future specialists in higher education institutions]. *Grail of Science*, 28, 328-331 [in Ukrainian].

5. Korkishko, O., Dryha, A., & Onyshchenko, R. (2024). Zmist ta skladovi soft skills osobystosti maibutnoho vykladacha [Content and components of soft skills of a future teacher]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu – Humanization of Educational Process*, 2(106), 16-24 [in Ukrainian].

6. Miroshnyk, S.I. (2016). Profesiinyi rozvytok pedahoha: suchasni pidkhody [Professional development of a teacher: modern approaches]. *Narodna osvita – Public Education*, 2, 13-18 [in Ukrainian].

7. Kalynovskyi, Yu.Yu. (2012). Akademichna chesnist yak chynnyk pravovoho vykhovannia studentskoi molodi [Academic honesty as a factor of legal education of student youth]. *Hileia – Gileya*, 63, 477-482 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 12.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.03.2026